

наукового та інформаційного забезпечення, зміцнення та оновлення нових фінансово-економічних основ публічного управління.

На завершення слід зауважити, що крім вироблення та ухвалення стратегії реформування, для успішного проведення реформи потрібна також програма конкретних заходів, включаючи людське, фінансове, матеріально-технічне забезпечення, визначення строків і виконавців.

Гарантії конституційного ладу України

Пнюшков В.Г., студент 2-го курсу навчально-наукового інституту права та психології НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент **Пустовіт Ж.М.**

Під час написання своєї роботи я перш за все спирався на те, що у сьогодиньньому демократичному суспільстві - Конституція та її гарантії мають особливе значення, і повинні беззаперечно виконуватися.

Основним є момент проголошення незалежності в Україні, саме тоді відбувається процес розширення обсягу конституційно-правового регулювання, поступово змінюється зміст норм та інститутів конституційного права. Ці фактори призводять до утворення більш складної системи джерел цієї галузі права порівняно з тією, яка існувала в радянський період, тому гарантії конституційного ладу повинні постійно йти на шляху до подолання усього негативного у сфері політики, економіки, соціального та духовного життя суспільства. Отже, дослідження такого поняття як гарантії конституційного ладу Української держави на сьогодні є досить актуальним.

Захист конституційного ладу - це система заходів та дій з попередження, припинення, розслідування того, що негативно впливає на розвиток держави і суспільства, виявлення винних та виконання щодо них покарань.

Гарантія (від франц. *garantie* - забезпечення, запорука) - це спосіб забезпечення виконання добровільно взятих на себе зобов'язань.

У науці конституційного права вчені по-різному визначають зміст гарантії конституційного ладу. Так, вітчизняний правник М.І. Козюбра пропонує таку систему гарантії конституційного ладу: український народ, Конституція і закони України, Українська держава в цілому і в особі її спеціалізованих інститутів (організацій, служб), Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади України; Конституційний Суд України, суди загальної юрисдикції і прокуратури, політичні партії і громадські організації.

Разом із тим, В.Ф. Погорілко пропонує не лише визначити систему конституційних гарантії, а й здійснити класифікацію останніх за механізмом забезпечення конституційного ладу. Конституційні гарантії, на думку вченого, поділяються на нормативні і організаційні:

- а) нормативні гарантії включають матеріальні і процесуальні норми;
- б) організаційні гарантії охоплюють суб'єкти конституційно-правових відносин, тобто український народ, Українську державу, органи державної влади, політичні партії, громадські організації, засоби масової інформації.

Конституція України є беззаперечним гарантом конституційного ладу України.

Конституційні гарантії конституційного ладу - це вид правових гарантії, які визначені Конституцією України і мають найвищу юридичну силу. Концептуальні правові гарантії конституційного ладу дістали належну об'єктивізацію в Конституції і законах України, а саме:

1) процесуально ускладнений порядок внесення змін до розділу I Конституції України, який передбачає проведення обов'язкового всеукраїнського референдуму (ч. 1 ст. 156 Конституції України);

2) неможливість внесення змін до Конституції України, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України (ч. 1 ст. 157 Конституції України);

3) непересічне значення у захисті конституційного ладу України має український народ, який є єдиним джерелом влади і має виключне право визначати та змінювати конституційний лад в Україні, проте не в довільній формі, а в конституційно визначений спосіб, наприклад, через вибори та референдуми. Згідно зі ст. 73 Конституції України

питання про зміну території України вирішується виключно всеукраїнським референдумом;

4) заборона утворення і діяльності політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади (ч. 1 ст. 37 Конституції України);

5) захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України (ч. 1 ст. 65 Конституції України);

6) обов'язковість складення присяги народними депутатами України, Президентом України. Вони зобов'язуються усіма своїми діями боронити суверенітет і незалежність України (ст. 79, ст. 104 Конституції України);

7) визнання Президента України гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина (ч. 2 ст. 102 Конституції України);

8) Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони (ч. 2 ст. 107 Конституції України);

9) конституційний обов'язок Кабінету Міністрів України забезпечувати державний суверенітет і економічну самостійність України, виконувати Конституцію і закони України, акти Президента України (п. I ст. 116 Конституції України);

10) функціональні обов'язки прокуратури, наприклад, нагляд за додержанням законів відповідними органами (ст. 121 Конституції України);

11) незалежність суддів при здійсненні правосуддя, підкорення їх лише закону (ч. 1 ст. 129 Конституції України);

12) заборона внесення змін до Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 1 ст. 157 Конституції України);

13) функціональні обов'язки Конституційного Суду України, який вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України (ч. 2 ст. 147 Конституції України);

14) правова регламентація введення в Україні надзвичайного стану, встановлена Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 р.;

15) правова регламентація введення в Україні воєнного стану, встановлена Законом України «Про правовий режим воєнного стану» від 6 квітня 2000 р. Воєнний стан встановлюється в Україні або на окремих її територіях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки суверенітету України, її територіальної цілісності;

16) опосередковано суб'єктами захисту конституційного ладу України є засоби масової інформації, громадські організації та ін.

Отже, суб'єктами захисту конституційного ладу України є фактично всі суб'єкти конституційно-правових відносин, які повинні здійснювати зазначену функцію як шляхом виконання наданих їм законодавством повноважень, так і через утримання від виконання певних дій, наприклад, не створювати збройні формування, не передбачені законом (ч. бет. 17 Конституції України).

Гарантами конституційного ладу є практично всі основні суб'єкти конституційно-правових відносин, а саме : народ України; Конституція і закони; Українська держава в цілому та в особі її спеціалізованих інститутів (організацій, служб); Верховна Рада України; Президент України; Кабінет Міністрів України та інші органи державної влади; Конституційний Суд України; суди загальної юрисдикції і прокуратура; політичні партії і громадські організації; засоби масової інформації; територіальні громади та органи місцевого самоврядування; міжнародні організації.

На мою думку, далеко не всі з перелічених науковцями норм права реалізуються у політико-правовому житті нашої держави, вони існують у законах, тобто є прописаними та мають захищатися, виконуватися й контролюватися відповідними органами (суб'єктами захисту конституційного ладу).

Очевидно, що без вирішення всіх цих проблем, гарантії демократичного конституційного ладу, якщо й не повністю унеможливлуватимуться, то принаймні спотворюватимуться, або гальмуватимуться без відповідного втручання.

Одним з істотних прикладів є проблема у функціонуванні правової держави в Україні -

не забезпечено панування верховенства права. Тобто, звичка серед високопоставлених посадових осіб, якщо не порушувати, то пристосовувати право до власних потреб, це призвело до того, що держава, яка повинна бути гарантом прав і свобод людини і громадянина, досить часто, навпаки, їх порушує.

Наразі держава в Україні не виконує прямо прописані в Конституції зобов'язання у соціальній сфері, що являє собою чітку прогалину. Звідси безпосередньо виникає потреба посилення та максимально чіткого закріплення на конституційному рівні відповідальності держави перед людиною, щоб ці принципи були реальними, а не формальними.

Список використаних джерел:

1. Основні принципи конституційного ладу України — Конституційне право України: Підручник. — К: Юрінком Інтер, 2002. — 536 с;
2. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. проф. В. Ф. Погорілка. — К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. — С. 100—104.

Загальноправова характеристика Конституції Європейського Союзу

Полюх О.О., студент 2-го курсу навчально-наукового інституту права та психології НАВС
Науковий керівник: викладач кафедри **Юрковська Л.Г.**

Інтеграційні процеси на європейському континенті, які розпочалися після закінчення Другої світової війни, призвели до створення потужного інтеграційного об'єднання у формі Європейського Союзу. [3]

Розробка проекту спільної Конституції стала логічним етапом у розвитку вказаних інтеграційних процесів. Тепер Європейський Союз більше не є просто сукупністю економічних співтовариств, а став цілісним інтеграційним об'єднанням. А це об'єднання, в свою чергу, потребує єдиного нормативного акту, який би відповідав новим вимогам сьогодення та зміг би розпочати нову еру розвитку в історії Європейського Союзу. З огляду на важливість цього питання для Євросоюзу в цілому, а також для України, яка у вересні 2014 року остаточно підтвердила свій європейський вибір, ратифікувавши Угоду про асоціацію України та ЄС, актуальність дослідження Конституції Європейського Союзу є очевидною. [4]

За досить короткий історичний проміжок часу Європейський Союз перетворився із невеликої субрегіональної організації економічного характеру в по-справжньому європейську інтеграційну організацію універсальної компетенції, яка володіє власним апаратом управління і здійснює діяльність в найрізноманітніших сферах суспільного життя. [1]

Глави держав і урядів Європейського Союзу 29 жовтня 2004 року підписали в Римі договір про Конституцію ЄС. Метою Конституції, що вводиться в дію у вигляді Угоди між державами-членами шляхом ратифікації кожним членом Євросоюзу, є зведення всього масиву установчих документів ЄС в один документ. Відповідно до положень Конституції, Євросоюз набув статусу юридичної особи, тобто має власну юридичну правоздатність, і став міжнародною регіональною організацією. [5]

Найголовніші положення Конституції Європейського Союзу такі:

- проголошується відкритість ЄС для «всіх європейських країн, які поважають цінності ЄС і вважають за потрібне втілювати їх спільно»;
- Конституція підтверджує принцип вільного пересування людей, товарів, послуг і капіталів, однак наголошує, що ЄС «поважатиме національні ідентичності країн-членів, базовані на їхній політичній та конституційній структурі». [5]

Таким чином, якщо раніше об'єднання країн Європи в єдиний Союз носило характер співробітництва і виражалося в координації спільних сил для вирішення ряду окремих проблем, то тепер ЄС – це наддержавне об'єднання, яке перейшло на якісно новий рівень інтеграції. [2] Конституція робить ЄС більш структурно цілісним, оскільки поділ на три «колони», запроваджений ще Маастрихтським договором 1992 р., ліквідується. Система установчих договорів і договорів, що вносять до них зміни і доповнення, замінюється єдиним кодифікованим документом. Інституційна система ЄС більшою мірою приводиться у відповідність з вимогами демократичного ладу. Європейський Парламент отримує повноваження, що ставлять його в центр законодавчого процесу. Національні парламенти держав-членів залучаються до повсякденного функціонування ЄС. Їм передається контроль за дотриманням принципу субсидіарності, який визначає, чим має займатися ЄС і з чим держави-члени краще впораються на національному рівні.